

Rīpōti 'Ākarakara'anga Poto

1. Kua 'akatupu'ia te 'Āpi'i 'ō Marylands 'ē te Catholic Hospitaller Order of the Brothers of St John of God (te Order), 'i 'Ōtautahi, 'i te mata'iti 1955. Ko te Order tēta'i 'ō te au matakeinanga, 'ō te au 'orometua tei 'akatā'inu'ia, 'i roto 'i te 'Ākono'anga Pure Kātorika. 'Ē rave ana tō rātou au mema 'i tēta'i taputo'u'anga puta'ua, ti'amā, 'ē te kauraro, ma te 'ōronga 'i te ma'ata'anga 'ō tō rātou ora'anga nō te tāvini'anga 'i te aronga maki, 'ē tei tākinga kino'ia te ora'anga. 'Inārā, kua riro mai te 'āpi'i 'ei ngā'i 'akangere, tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, tākinokino'anga rikarika 'ō te ora'anga kōpapa, 'ē te ora'anga vaerua, ki te tamariki, 'ē te māpū tamariki, 'i raro ake 'i te 'ākono'anga 'ā te au Perera. Ko te 'anga'anga 'ā te Hebron Trust, tei 'akateretere'ia 'ē te Order, kua 'akamata'ia tē reira 'i te mata'iti 1986. Kua riro katoa mai tē reira ngā'i, 'ei ngā'i tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, 'ē te ora'anga kōpapa, 'i te rima 'ō tēta'i 'o te au Perera 'ō te Order. Kua karanga te aronga tei ora mai mei roto 'i teia au tākinokino'anga 'i teia au ngā'i ē, mei a 'Āte 'i runga 'i teia aol
2. 'Ē tae 'ua mai ki te 'openga'anga 'ō te au mata'iti varu nga'uru, kua tāmanako te au kavamani tei 'autū mai ē, 'e mea tano kia tuku rātou 'i te tamariki pakipakitai, 'ē te au tamariki māpū ki roto 'i tēta'i au ngā'i meitaki tei 'akatakaka'ia, kia terēni'ia, 'eia'a kia no'o ki te kāinga kia 'āpi'i kāpiti'ia 'ē tēta'i au tamariki, 'i roto 'i te au 'āpi'i. Ko te au tamariki, 'ē te au māpū tamariki tei tuku'ia ki roto 'i te 'ākono'anga 'ā te 'Āpi'i Marylands (mei te 6 mata'iti mai), 'ē te Hebron Trust (te ma'ata'anga, 'e au māpū tamariki, ko tēta'i pae, mei te 8 mata'iti), ko rātou tēta'i tei 'akatu'era'ia 'i te tūranga tākinokino 'i roto 'i te matakeinanga. Ko te ma'ata'anga 'ō te au tamāroa tei tukuna'ia ki Marylands, 'e au pakipakitai, 'ē ko tei roto 'i te 'ākono'anga 'a Hebron Trust, 'i te ma'ata'anga 'ō te taime, 'e 'au tamariki nō te arāta'a. Ko te ma'ata'anga, 'e au māpū tamariki Māori, tei anoano 'i te pāruru'anga meitaki, 'akapū'anga 'ē te tauturu.
3. Tei mātau'ia, kua tukuna'ia te au tamāroa ki Marylands, ma te 'irinaki'anga ē, ko te ngā'i meitaki tē reira nō rātou, 'ei reira ka 'āravei'ia ei tā rātou 'i anoano, kia 'ākono'ia, 'ē kia 'āpi'i'ia 'ē te St John of God brothers, 'i raro ake 'i te pāruru'anga 'ā te 'Ākono'anga Pure Kātorika, 'ē te Atua. 'Inārā, kua mamae rikarika tikāi rātou 'i te au tākinokino'anga vinivini, 'ē te kamakura, 'i te rima 'ō te aronga tei 'irinaki'ia kia pāruru 'ia rātou.
4. Kua manako te 'Ākono'anga Pure Kātorika, 'ē te au ta'unga rapakau maki ē, tē pāruru meitaki, 'ē tē 'ākono'ia ra te tamariki. Kāre te 'Arataki Ma'ata e manako atu ana ki te 'akakoro'anga tika tikāi 'ō te 'āpi'i. Ko te au metua tei manatā, kua arataki'ia rātou kia 'irinaki ē, ko Marylands, 'e ngā'i teia nō te au 'āpi'i'anga 'ōu, 'ē ko te au Perera, 'e au ta'unga kite rātou nō te 'āpi'i'anga 'i te au tamariki pakipakitai. Kua tuku te 'Akavā, te au 'akavā'anga, 'ē tēta'i atu au putuputu'anga 'ō te ora'anga, 'i tei-ora-mai ki te Hebron Trust, ma te 'irinaki ki runga 'i tō rātou tūranga, nō te tauturu'anga 'i te au māpu, 'ē pērā katoa, nō tō Perera McGrath tūranga teitei tei kitea'ia 'i roto 'i te matakeinanga.
5. Te tika tikāi, ko te matakeinanga o Ōtautahi, te au metua, te kavamani, au taunga rapakau maki, 'ē tēta'i atu au ta'unga, kua māunu'ia, 'ē kua pikika'a'ia rātou 'ē te Order. Kāre te tamariki 'i 'āpi'i meitaki'ia ana, 'ē, 'e mānganui te au perera 'i roto 'i te Order, tei rave-kino, tei pāpā, 'ē tei kōpae kino 'i te anoano 'ō tei tuku 'ia atu kia 'ākono rātou. 'I te ma'ata'anga o te taime, kāre tei-ora-mai e 'irinaki'ia ana, mē 'akakite rātou ki te tangata, nō teia au tākinokino'anga. 'I te kite'anga ē, 'e 'ara te tākinokino mero kōpapa tāne/va'ine, 'ē kāre 'i te 'apa 'i raro ake 'i te ture, kua rave atu te au 'ēpitikōpo, 'ē te au arataki 'i roto 'i te au 'ākono'anga Pure Kātorika, 'ē te

Order, 'i te au taka'inga nō te pāuru 'i te tūranga 'ō te au perera o te Order 'i te 'aka'apa'anga 'ia mai rātou, nō tā tākinokino.

'Āpi'i Marylands

6. 'I te mata'iti 1954, kua pati atu te 'Ēpitikopo 'ō 'Ōtautahi 'i te Order, kia 'akama'ata atu 'i tāna au 'anga'anga ki 'Ōtautahi, 'ē kua 'ōronga atu 'i te kāinga Marylands. Kua 'āriki te Order 'ē kua 'akatinamou 'i te 'Āpi'i Marylands, 'ei 'āpi'i no'o'anga tei 'akataka'ia nō te au tamāroa pakipakitai. Ko te 'akatinamou'anga 'ō te 'āpi'i, tei 'akatakakē 'i te tamariki pakipakitai mei tō rātou au kōpū tangata, au matakeinanga, 'ē te aronga mei a rātou rāi, kua 'ākaāri mai tē reira 'i te pakari 'ō te eugenics 'ē te ableism, 'i te 'akakite 'i teia pātireia, nō runga 'i te tu'anga 'akateretere'anga ora'anga tangata 'i tē reira taime.
7. Ko te eugenics, 'e au 'irinaki'anga 'ē te au peu 'akapapa'ia tē reira, tei 'akatinamou'ia nō te 'akameitaki atu 'i te tū meitaki 'ō te 'iti-tangata. Ko te Ableism, ko te 'akaāri'anga mai 'i te tū 'ō te eugenics 'ē te tū 'akakino'anga 'ō te ora'anga. Ko te vaerua kitea 'ua 'ia, 'ē te kitea kore'ia tē reira 'i te 'akava'ava'a, 'i te turu atu ki te aronga kōpapa-meitaki, 'ē te manako-meitaki.
8. Kua tuku te Order 'ē 5 au Perera mei Autirēria mai, kia tangata'ia te 'āpi'i. Ko te ma'ata'anga, 'e aronga kāre 'i terēni'ia ana 'ei pū'āpi'i, 'e kāre o rātou au kite-karape nō te 'āpi'i'anga 'i te au tamariki pakipakitai. 'I muri mai, kua 'aka'apa'ia rātou rava rāi 'ē rima, nō te tākinokino, 'i te mata'iti mua rāi 'i 'akatu'era'ia ai te 'āpi'i. Kua ō katoa mai tēta'i au 'aka'apa'anga ē, kua tākinokino'ia tēta'i au tamariki 'i te au rā katoatoa.
9. Kua 'akakite mai te taote taunga, Clinical Psychologist, Michell Mulvihill, tei 'anga'anga ana nā te Order 'i 'Autirēria ē, 'i te tuātau 'ō te 'akavā'anga 'ā te Royal Commission's 'ō te 'Āpi'i Marylands: "Kua 'akaō atu te 'ākono'anga Pure Kātorika 'i Nū Tīreni 'i tēta'i pupu paieti terēni-kore'ia, 'ei 'āpi'i 'i te au tamariki tei anoano kia 'ākono'ia 'i Marylands. Kua tā'anga'anga 'i reira teia au tangata 'i tō rātou tūranga mana vaerua, 'ē te kōpapa 'ē te tūtara, 'i te 'akakino 'i te ora'anga 'ō te tamariki, 'ē 'i reira, kua kōpae kē 'ia rātou."
10. Vaitata mai ki te 'Āpi'i Marylands, ko te 'are 'Ōtare 'ō lōtēpa Pāpetītō, tei 'akateretere'ia e tēta'i putuputu'anga Kātorika kē, ko te au Pāretēnia 'ō Nātarēta. Noātu ē, kāre 'e 'apa i kitea mai ana 'ē te Royal Commission, nō te tākinokino 'i te au māpū tamariki 'i raro ake 'i te 'ākono'anga 'ā te au Pāratēnia 'ō Nātareta, kua 'akarongo'ia ē, kua 'akakite te aronga 'i-ora-mai mei roto 'i te 'are 'ōtare ē, kua tākinokino katoa'ia ana rātou 'ē te au perera 'ō te Order.
11. Noa atu ē kua turuturu te 'Akatere Ma'ata 'ō te Pātireia, kāpiti mai te au Minita 'o te Korōna, 'i tei 'akatinamou'ia 'ē te 'ōronga'anga moni tauturu ki te "āpi'i no tēta'i 30 mata'iti, ko tā rātou 'ākarakara'anga 'i te 'āpi'i, te tamariki, 'ē te au māpū tamariki 'i reira, vi'ivi'i tikāi tē reira, 'ē te māriko'anga-kore. 'I ta'ua tuātau ra, mē 'akakite te tamariki ki te 'akavā 'ē te aronga 'anga'anga 'i teia tū tākinokino, kāre rātou e 'irinaki'ia.
12. Kua rave mai 'a Marylands 'i te au tamariki tamāroa takapini 'ia Aotearo'a Nū Tīreni, kāpiti mai tō raro ake 'i te 'ākono'anga 'ā te Kavamani, 'ē pērā katoa te aronga ka inangaro kia tauturu'ia rātou 'i tua o te 'āpi'i, 'ē te tū tangata.

13. Kāre te Order 'i rēkōti ana ē, mē 'e au tamāroa pakipakitai rātou, mē kore rā, tō rātou 'iti-tangata, 'ē kāre katoa 'i kimikimi matatio ana 'i tō rātou au anoano. Kāre te 'āpi'i 'i rave meitaki 'i tāna 'anga'anga tei 'akatinamou'ia, 'i te 'āpi'i 'i te ma'ata'anga 'ō te au tamariki tamāroa tei tukuna'ia ki reira. Kua tukuna'ia te au tamariki kia 'anga'anga ki roto 'i te ngā'i pu'a'anga kāka'u, tunu'anga kai, ma te 'anga'anga 'i runga 'i te 'enua, kāre 'i 'āpi'i'ia ana 'i roto 'i te pi'a 'āpi'i. 'I te ma'ata'anga o te taime, kua 'akangaropōina tākiri 'ia tā rātou 'āpi'i, mē kore ra, terēni'anga.
14. 'I roto 'i te 537 tamariki tamāroa tei 'aere ki te "āpi'i Marylands, ma'ata atu 'i te ta'i ki roto 'i te rima (118), tei 'akakite mai ē, 'i tākinokino'ia ana rātou 'i te tuātau tei roto rātou 'i te 'ākono'anga 'ā te 'āpi'i. Kua 'akakite tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga ē, 'e mea mātau'ia e te au perera te rave 'i te kake-kino, te tā'anga'anga 'i te rima ki runga 'i te mero tāne/va'ine, ma te 'arapaki tākinokino 'inangaro-kore'ia 'i te au māpū tamariki, tei 'ākono'ia e rātou. Kua mārōki'aki'a rātou 'i te au tamariki tamāroa, kia tā'anga'anga 'i te rima ki runga 'i te mero tāne/va'ine ma te tā'anga'anga 'i tō rātou va'a nō te 'arapaki 'i te au mero tāne 'ō te au perera. Kua riro te tākinokino, 'ei mea mātau'ia, kua tākinokino tēta'i au tamariki tamāroa, tēta'i ki tēta'i. 'E au taime rāi tēta'i, mei te rua, mē kore, ma'ata atu te au perera tei tākinokino 'i te mero kōpapa tāne/va'ine, 'ē ta'i tamaiti 'i te taime 'okota'i, mē kore ra, kua ma'ani rātou 'i te au tamariki tamāroa, kia rave 'i te au tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, ki runga 'ia rātou rāi, 'i mua 'i te au perera. 'I tēta'i taime, kua tupu teia 'i muri 'i te ake 'i te pā, kua tōpiri'ia. 'I tēta'i taime kua rave'ia te reira 'i mua 'ua 'i te mata tangata, 'ei 'akautunga, mē kore, 'ei 'akamataku. Kua 'akamataku'ia te tamariki, 'ē kua pāpā'ia, kia āru 'i te au 'akaue'anga tei anoano'ia 'ē te au perera, 'ē kua no'o rātou ma te matakū 'i te au 'ati'anga ravarāi.
15. 'Ē pērā katoa, te au tākinokino'anga 'ō te kōpapa, kua tā'anga'anga te au perera 'i te au 'irinaki'anga 'ē te au 'āpi'i'anga 'ā te 'ākono'anga nō te tākinokino, 'inārā, kua pāruru katoa rātou 'i te au 'akakitekite'anga, nō te mea, kua matakū te au tamariki tamāroa, 'ē te au māpū 'i te 'akautunga'anga ā te Atua. Kua 'akariro tēta'i 'ō te au perera 'i te tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, 'ei tāmā'anga vaerua, kua 'akariro 'i te au tuatua tapu, 'ei 'akatika'anga nō tā rātou i rave, mē kore, kua tākinokino 'i te au tamariki tamāroa, 'ei au tu'anga nō te raverave'anga tapu. Kua 'akataka mai tēta'i 'i tei ora mai, iāia 'i te kake-kino'anga 'ia 'i runga 'i te kaingākai 'atarau patapata. Kua 'akakite'ia tēta'i ē, "Mē kā riro koe 'ei mānga tamaiti meitaki, kā tae koe ki runga 'i te rangi."
16. Ko te au perera tei tae mai mei 'Autirēria ('e akama'ara ē, 'e tangata Nū Tīreni 'a Perera McGrath), kāre rava 'i kite 'i tēta'i mea nō runga 'i te peu 'ō Aotearo'a Nū Tīreni, mē kore ra, 'i tēta'i 'āpi'i'anga nō runga 'i te ao Māori, mē kore, nō runga 'i tei anoano'ia 'ē te peu ā tēta'i 'ua atu au pupu. Kāre te 'Ākono'anga Pure Kātorika 'ē te 'Ēpitikōpo 'o 'Ōtautahi 'i 'akapāpū ana ē, mē kua kite te au mema 'ō te Order 'i te piri'anga pakari 'ō te Tirīti 'ō Waitangi, nō te 'ākono'anga 'i te tamariki 'ē te au māpū Māori, 'ē kāre katoa 'i 'ōronga 'i te tauturu tei 'āiteite ki te Tirīti 'o Waitangi. Ko tēta'i au perera, 'e au tū 'akakino pākiri tangata tō rātou, 'ē te tū taukore ki te aronga 'āpi'i Māori, tei 'akaāri pū 'ua 'ia mai tē reira, 'ē pērā katoa 'i te kāpiki'anga 'i te au tamariki tamāroa ē, 'e 'niggers.' Kua 'aka'apa tārevakē rātou 'i te au 'ākono'anga peu tupuna, 'ē 'i tēta'i tu'anga, kua 'akariro rātou 'i te matakū o tēta'i tamaiti 'i te tūranga mate, 'ei 'akama'ata atu 'i tona matakū, nā roto 'i te 'akaāri'anga atu 'i tēta'i kōpapa mate kiāia.
17. 'I rotopū 'i teia tākinokino'anga ririnui 'ō te ora'anga kōpapa, 'ē te tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, ko te ora'anga 'i Marylands, 'e mea vinivini, 'ē te tau'i'anga

pō'itirere tē reira. Kua kite ana tēta'i au tamariki tamāroa 'i te tākinokino'anga tā rātou 'i 'irinaki ē, kua 'akatupu 'i te mate o tēta'i au tamariki tamāroa. 'Ākā 'anga'anga tikāi te kape 'i te au tū vi'ivi'i 'ō te tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine, 'ē te kōpae'anga 'i te au 'apinga 'ākarakara vi'ivi'i o te kōpapa tāne/va'ine. Kua tuatua te au tamariki tamāroa, nō runga 'i te tāmāte'anga ia rātou. Kāre 'e ora e rauka. Kua 'akatakakē'ia te au tamariki tamāroa 'i tēta'i ngā'i ko rātou anake 'ua, kāre tā rātou au tuatua 'i 'irinaki'ia. Kua kī'ia te reva 'ē te matangi tākinokino.

Hebron Trust

18. 'I muri ake 'i te 'akaruke'anga te Order 'ia Marylands 'i te mata'iti 1984, kua tuku te 'Ēpitikōpo 'o 'Ōtautahi 'i tēta'i patī'anga ki te au perera, kia 'akatupu 'i tēta'i minitirī nō te au māpū, 'ei tauturu 'i te au tamariki māpū 'e tūranga ngō'ie 'ua tō rātou 'i te o ki roto 'i te manamanatā, 'ē ko te ma'ata'anga, 'e Māori
19. Kua 'akamana te 'Akaterere Ma'ata 'ō te Pātireia 'i te mata'iti 1990 'i te Hebron Trust, 'ei ngā'i tau nō te 'ākono 'i te au tamariki, nā roto 'i te 'akatika'anga 'i tōna rētita'anga, 'ei ngā'i 'ōronga'anga tauturu nō te Pātireia.
20. Nā roto 'i te Hebron Trust, kua 'ōronga te putuputu'anga 'Akaue'anga 'i tēta'i ngā'i nō'o'anga tuātau poto 'ua nō te au tamariki māpū. Ko te Perera Bernard McGrath, tēta'i o te Order tangata kake tākinokino rava atu, koia te perera 'okota'i tei 'akateretere 'i teia au tu'anga 'anga'anga. Kua tā'anga'anga 'aia 'i tōna tūranga teitei 'i Marylands nō te kake-kino, tākinokino 'i te mero kōpapa tāne/va'ine, 'ē te ora'anga kōpapa 'ō te au tamariki 'e mānganui. 'I kō 'i te Hebron Trust, kua 'aere 'ua atu rāi tāna tākinokino'anga 'i te au māpū, 'ē kua tupu atu ki te ma'ata'anga 'i roto 'i tōna tūranga, 'ē te tū nātura.
21. Kua rauka 'ia Perea McGrath 'i te 'ītae atu nā roto 'i te au tu'anga ngā'i katoatoa 'ō te matakainanga 'i 'Ōtautahi, kāre 'i 'ākara'ia, 'ē kāre 'i uiui 'ia ana, no te tāpa'o 'i tāna au aronga māpū, ko te māpū Māori tikāi. Ko te mea maitu, noa atu ē, kua kite te au arataki 'i roto 'i te Order 'i te au 'aka'apa'anga nō tāna tākinokino'anga 'i Marylands, kāre te rīpōti 'ō te tākinokino'anga 'i kimikimi'ia ana. Kua riro teia 'i te 'akatika 'ia Perera McGrath, kia rave 'ua atu rāi 'i tāna tūtara'anga matakū vinivini 'i Hebron.
22. Ko te ma'ata'anga 'i te katoa 'ō te tākinokino'anga tā Perera McGrath 'i rave, kāre rava tē reira 'e kitea'ia. Kua kite mātou ē, 'ē 28 au aronga tātakita'i, 'i te ma'ata'anga 'i raro ake 'i te 18 mata'iti, tei rīpōti mai ki te Order ē, kua tākinokino'ia ana rātou 'ē Perera McGrath 'i roto 'i te 'ākono'anga 'ā te Hebron Trust, 'ē pērā katoa tēta'i 'aka'apa'anga tākinokino ā tēta'i mema 'anga'anga, takakē 'i te 'ākono'anga. Ko te ma'ata'anga 'ō ta'ua au aronga māpū tamariki ra, tei tukuna'ia mai e te au ngā'i 'ōronga'anga tauturu, mē kore ra, 'ē te tu'anga 'ō te ture 'ē te 'akateretere'anga ture 'ō te au māpū, kāre o rātou ngutu'are. Ko te vinivini, 'ē te rikarika 'i te tākinokino'anga 'a McGrath ki te aronga tei tākinokino'ia 'i kō 'i te Hebron Trust, teitei tei reira ki runga rava 'i tōna tū nātura, 'ope mai 'i te kino te tākinokino'anga ki te au aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga,

Tā te tākinokino ka 'akatupu

23. 'E ma'ata tā te tūkinō ('akakino, tākinō 'ē te 'ākono kore'ia), 'i rave ki runga 'i te au tamariki tamāroa 'i te 'Āpi'i Marylands, Hebron Trust, 'ē te 'Ōtare a lōtēpa Pāpetītō. Kua tupu te roto-riri, ririnui ki tēta'i pae, 'ē kua 'akaāri mai 'i tēta'i au tū-taukore nō te piri'anga kōpapa tāne/va'ine. 'I te roa'anga o te ora'anga, ko tēta'i pae, kua tupu te mamae ki te kōpapa, nō te tākinokino'anga tei tupu kia rātou. Mei te toru koata 'i te

aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, tā mātou 'i komakoma atu, kua 'uri ki te vairākau-tākonakona, mē kore, ki te kava, 'ei ara nō te 'akaiti mai 'i te teima'a 'ō te mamae 'ō te tākinokino'anga, ko tēta'i pae, 'i te tuātau rāi tei te 'āpi'i rātou, 'ē i te ma'ata'anga o te taime, kua arataki tē reira ia rātou 'i te rave 'i te au mea kino, 'ē te piri ki roto 'i te au putuputu'anga rave-kino. Kua 'akakite mai te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, 'i tā rātou 'e nā roto ra, 'i te au manamanatā 'ō te maki manako, maki kōpapa, ē te tā'i 'āuouo o te tūranga mero kōpapa tāne/va'ine.

24. Kua 'akakore te tūkinoko 'i te 'irinaki'anga 'ē te 'akarongo vaerua, 'ē pērā katoa, te ngō'ie-kore 'i te 'anga 'i te au piri'anga 'ō'ō tau tikāi, 'ē te au piri'anga ki te au taeake, tamariki, 'ē te au tokorua. Ko te ngere 'i te 'āpi'i 'ē/mē kore, terēni'anga 'i te 'Āpi'i Marylands, kua riro tē reira 'ei 'ākakōtinga 'i te au tika'anga 'anga'anga moni nō te ma'ata'anga 'ō te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, kua rauka 'ua ia rātou te au ngā'i 'anga'anga tūtaki iti 'ē te rikiriki 'ua.
25. Kua 'akakite mai tēta'i ma'ata'anga kia mātou ē, kua mānokonako ana, mē kore, kua tāmata ana rātou 'i te 'apai-kē 'i tō rātou ora'anga. Ko te mea tūmatetenga rā, kua motu te ora'anga o tēta'i pae ia rātou, nā roto 'i teia mataāra.

Au kopekope'anga, 'ē te tūranga rave'anga tau.

26. Mei te au mata'iti 'openga 'ō te 1970, 'aere 'ua atu ki te au mata'iti mua 'ō te 2000, kua 'akakite'ia ki te au arataki 'ō te Order, te ma'ata 'ō te au 'aka'apa'anga 'i te au perera.
27. Ma'ata te au tamariki tei rīpōti mai 'i te tākinokino'anga, pērā katoa ki te au perera 'ō te Order, te au arataki 'ō te Order, ki te aronga tauturu 'ō te ora'anga, 'ē te 'akavā. Kāre te ma'ata'anga o teia au tamariki 'i 'irinaki'ia ana, Kua pāto'i 'ia tei tupu kia rātou. Nō 'e aronga pakipakitai rātou, kāre rātou 'ē tō rātou tūranga 'i 'irinaki'ia. Vaitata rāi ē, 'i roto 'i te au kimi'anga kātoatoa, kāre te Order 'i rave ana 'i te kimikimi'anga nō runga 'i teia au rīpōti.
28. Kāre tēta'i 'aka'apa'anga tei tukuna muna'ia mai ki te Order 'i Sydney, 'i te mata'iti 1977, nō te tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine a te nga perera Moloney 'ē McGrath, 'i 'ākara'ia ana. 'Inārā, 'i ta'ua mata'iti rāi, kua tuku te Order 'i tāna 'rapakau 'akaneke'anga. Kua tukuna'ia atu 'a Moloney ki te tu'anga 'anga'anga 'ō te Order 'i roto 'i te Vatican. Kua tukuna 'aka'ou'ia atu 'a McGrath ki Kendall Grange, te ngā'i o te Order, tei 'ākono'ia nō te au tamariki pakipakitai 'i roto ia 'Autirēria. 'I reira, kua rave 'ua atu rāi 'aia 'i tāna tākinokino'anga, 'ē tae 'ua atu ki tōna tuku 'aka'ou'anga 'ia ki 'Ōtautahi, kia 'akatupu atu ma te arataki 'i te Hebron Trust.
29. 'I roto 'i te au perera 'e 37, nō roto mai 'i te Order, tei ako 'i roto 'i te matakeinanga 'i 'Ōtautahi 'i te tuātau e 'akateretere ra te Order 'ia Marylands, 'ē 21 'e au aka'apa'anga tō rātou nō tēta'i tū tākinokino'anga tei tuku'ia. 'Ē 19 au perera 'e 'aka'apa'anga pāpū tō rātou nō te tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine 'i te tamariki tei tuku'ia mai.
30. 'I roto 'i te 28 mata'iti o Marylands 'i te 'anga'anga'anga, 'ē 'itu au perera tei 'iki'ia 'i te taime 'okota'i, nō te matakeinanga 'Ōtautahi, 'ē rima, 'e aronga rave kino, 'ē, 'e 'ā o teia rima, 'e au aronga tākinokino'anga mero kōpapa tāne/va'ine. 'I te 'āpa o te taime, ko te aronga rave-kino, 'ē roa ake to rātou no'o'anga ki Marylands, 'i te aronga kāre 'i 'akapāpū'ia tō rātou tūranga rave-kino.

31. 'Ē rua kimikimi'anga ā te 'akavā, 'i roto 'i te ta'i nga'uru mata'iti te ātea, kua tāroaroā 'ia tē reira nā roto 'i te tā'okotai'anga-kore 'ō te au perera 'ō te Order. Ma'ata tikāi te 'akapou'anga moni 'ā te Order o 'Autirēria, 'i roto i tētai ngā mata'iti, 'ki runga 'i te tu'anga 'ō te ture nō te tautā pakari 'i te tāpū atu 'i te 'aka'oki'anga 'i tēta'i au perera, kia tū ki mua 'i te 'akavā'anga 'i Aotearo'a Nū Tīreni. Tā'openga mai rā, kua 'oki mai te au perera ki Aotearo'a Nū Tīreni.
32. 'I te mata'iti 1993, kua 'akautunga'ia atu a Perera McGrath 'i 'Ōtautahi, nō tēta'i toru mata'iti ki roto 'i te 'are 'āuri, nō te rave'anga tākinokino ki runga 'i te tamariki, 'ē te māpū tamariki, mei rotopū 'i te varu 'ē te 16 mata'iti. 'Ināra, nō te mata'iti 2006 roa ai te ngā perera Garchow 'ē Moloney 'i 'aka'oki'ia mai ei ki Aotearo'a Nū Tīreni, nō te tu ki mua i te 'akavā'anga, 'e pērā 'a Perea McGrath 'ē Perera IU.
33. Ko Perera Moloney, tei ūpoko 'i te 'Āpi'i Marylands, mei te au mata'iti 1970 'ē kua 'oki ki te matakainanga 'Ōtautahi 'i te au mata'iti 1980, kua 'akautunga'ia atu 'aia 'i 'Ōtautahi 'i te mata'iti 2008, nō te au 'aka'apa'anga 'ē 'itu, tei 'aka'apa'ia mai e tēta'i aronga 'ē rima, 'ē kua 'akautunga'ia ki te rua mata'iti 'ē iva marama, ki roto 'i te 'are tāpeka'anga. Kua tuku'ia mai 'aia ki va'o 'i te 'are 'āuri 'i te mata'iti 2009, nō tōna tūranga meitaki tei kitea'ia iāia, 'ē kua 'oki atu ki 'Autirēria. Kua 'akakite te Order ki te tu'anga tuku'anga karere ē, 'e mema rāi 'a Perera Moloney nō te Order, 'ē kā no'o rāi 'aia ki roto 'i te Order o 'Autirēria. Kua mate atu 'aia ki Sydney 'i te mata'iti 2019.
34. Kāre te 'akavā'anga 'ō Perera Garchow 'ē Perera IU 'i rave'ia ana. 'I roto 'ia Tiurai 2008, nō te maki o te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, 'ē pērā katoa 'ia Perera Garchow, kua 'akaō 'iātu tēta'i 'ākano'o'anga tinamou 'ō te 'akateretere'anga 'ō te kimi'anga. Kua mate atu 'aia 'i roto ia Māti 2011. Tei kitea'ia mai e te au 'akavā ē, 'e rāvenga nō te 'akakino atu 'i te aronga 'aka'apa teia, kia kore e 'irinaki'ia 'i roto 'i tōna kimi'anga, kua manuia 'a Perera IU, 'i roto 'i tāna pati'anga, kia rave tātakita'i'ia tēta'i 'ākarakara'anga matatio 'ō te tu'anga o te roro, 'ō te aronga 'aka'apa. Ko te tāroaroa tā teia 'i 'akatupu, piri mai te tū 'ō te tua tāpapa 'ō te au 'aka'apa'anga, ko te 'āite'anga, ko tei 'akamou'ia ki runga 'i te tika'anga 'ō te 'akavā'anga tau, kua manuia 'a Perera IU 'i tāna pati'anga, kia 'akakore'ia te au utunga kātoatoa, mē kore, kia tākore'ia atu te reira, 'i te rā ka 'akamata tikāi ei tōna 'akavā'anga.
35. 'I te mata'iti 2006, kua 'akautunga'ia atu 'a Perera McGrath 'ē 22 utunga, nō tōna tuātau 'i Marylands, 'i Aotearo'a Nū Tīreni, nō te rave'anga 'ē te 'arapaki'anga atu 'i te au rāvenga kino ki runga 'i te au tamariki tamāroa 'i raro ake 'i te 16 mata'iti. Kua ō ki roto teia au rave kino, te 'āmirimiri, 'aka'inangaro, 'āmirimiri 'i te mero kōpapa tāne/va'ine, te tā'anga'anga 'i te rima ki runga 'i te mero tāne/va'ine, 'ē te tā'anga'anga 'i va'a nō te 'arapaki 'i te mero kōpapa tāne/va'ine 'ō tēta'i kē, 'inārā kāre 'aia 'i 'apa 'i te 'aka'apa'anga o te rave mārō o te to'e. Kua 'akautunga 'iātu 'aia ki te rima mata'iti 'i roto 'i te 'are 'āuri. Kua kite tikāi te 'akavānui nāna 'i tuku 'i te utunga 'i te rīpōti mamae ngākau 'ō te aronga tei tākinokino'ia, kua 'akakite mai te reira 'i te ... riri, matakū, taitaiā, rika-moe, 'aka'aka o te 'irinaki-kore, te vinivini 'i muri ake 'i te mamae, 'ē 'i te ma'ata'anga o te taime, te au manamanatā'anga vi'ivi'i kino, 'i roto 'i te ora'anga 'i muri mai. Kua tuku'ia mai 'a Perera McGrath ki va'o mei roto mai 'i te 'are 'āuri, 'i te mata'iti 2008.
36. 'I te mata'iti 2018, kua 'akapāpū'ia te 'aka'apa'anga o Perera McGrath 'i 'Autirēria, 'ē kua 'akautunga'ia atu 'aia 'e 33 mata'iti ki roto 'i te 'are 'āuri, nō te 64 au 'apa tāna i rave ki runga 'i te au tamariki tamāroa 'ē 12, 'i Kendall Grange, nō tēta'i 'itu mata'iti, 'ē 'i te mata'iti 2019, kua 'akautunga 'aka'ou'ia atu 'aia nō tēta'i 29 mata'iti, nō te au

'anga'anga kino tāna i rave 'i tēta'i atu au tamariki tamāroa 'ē 15 mei Kendall Grange mai. Ko tēta'i 'i teia au 'akautunga'anga, nō te rave-kino tei reira 'i rotopū 'i te tāne 'ē te tāne.

37. "I roto 'i te katoa'anga, kua 'akautunga'ia 'a Perera McGrath 'ē rima kimi'anga, 'ē rua 'i Aotearo'a Nū Tīreni, 'ē toru 'i 'Autirēria, nō te ma'ata atu 'i te 100 au 'apa, 'i roto 'i tēta'i toru nga'uru mata'iti. Kua pāpū 'i reira ē, kā nō'o 'aia nō te toenga o tōna ora'anga ki roto 'i tēta'i 'are 'āuri 'i 'Autirēria.
38. Ko te au kimikimi'anga ā te 'akavā 'ē te 'akateretere'anga 'ā te 'akavā'anga, kua riro tē reira 'ei 'akakino atu 'i te tika'anga 'ō te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga. Kua 'akapae'ia tēta'i au mea 'i kitea'ia mai, nō te mea, kua 'ākara rātou 'i tei ora mai ē, 'e aronga 'irinaki-kore'ia, mē kore ra, tu'era 'ua ki te au tāmanako'anga, nō tō rātou maki pakipakitai. Kāre te 'akavā 'i rēkōti ana 'i tēta'i tāta nō runga 'i te tū maki pakipakitai 'ō te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, 'ē kāre katoa rātou 'i rīngi ana 'i tēta'i au ta'unga tauturu 'ia rātou nō te komakoma'anga atu ki tei tākinokino'ia 'e maki pakipakitai. Kāre katoa te 'akavā 'i 'ōronga 'i te 'ākono'anga 'akateretere'anga peu tau, 'i te 'anga'anga kāpiti'anga ki te Māori 'ē te 'iti tangata Patipika.
39. Kua 'akatika te 'akavā ē, ka ngatā 'i te aronga pakipakitai 'e rauka mai ei tēta'i tika'anga tau, nō te mea, ko te au kimi'anga tākinokino ka anoano'ia kia takataka te tuatua, kia māro'iro'i 'i te tuatau uiui'anga tuatua a tēta'i tua, 'ē kia mārama 'i te kite 'i te au 'akateretere'anga 'i roto 'i te 'are 'akavā'anga, tē kā neke viviki. Kāre te 'akano'ono'o'anga 'i tauturu meitaki 'i te au aronga tei tākinokino'ia te mero kōpapa tāne/va'ine, noa atu ē, 'e pakipakitai mē kāre.
40. Kua 'akakite te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, 'ē tō rātou kōpū tangata ē, kua ngere te 'akateretere'anga o te ture 'i te 'ākara 'i te tūranga makimaki pakipakitai 'ō te aronga tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, mē kore ra, 'i te 'akatika ia rātou kia tauturu'ia 'ē te aronga 'ākono ia rātou, 'i te tuātau 'ē 'ōronga ra rātou 'i tā rātou au tuatua i kite. Kua 'akakite katoa rātou ē, kāre te tu'anga o te ture 'i 'ōronga 'i tēta'i tika'anga meitaki nō tō rātou maki pakipakitai 'i te tuātau uiui'anga tuatua ā tēta'i mai tua, 'ē kua viviki roa 'i te ārairai atu 'i tā rātou au tuatua, 'e kāre i 'ōronga 'i te tauturu tau ia rātou
41. Noa atu e, tei roto te tu'anga rave'anga tau meitaki 'ō te ture 'i te tu'anga 'anga'anga 'ā te 'Akavā Nu Tirēni. Kāre e mānako'anga nō te 'ākara ē, mē kua 'apa te Order 'ē/mē kore, kua 'apa tōna au 'aka'aere mama'ata 'i te ture.
42. Nā te 'Ēpitikōpo 'ō 'Ōtautahi 'i 'aka'aere te no'o'anga 'ō te Order 'i Aotearo'a Nū Tīreni, 'ē, ki te tūranga tei anoano'ia, kāre te 'Ēpitikōpo 'i 'ōronga ana 'i te kite mārama nō runga 'i te 'akateretere'anga 'ā te Order ki ngā ngā'i roarāi 'ē rua, kia Marylands 'ē Hebron. Kāpiti atu 'i tē reira, 'i te tuātau 'i kite ei te kātoatoa 'i teia rīpōti, 'i te mata'iti 2002, kāre te 'Ēpitikōpo Cunneen 'i 'apai ana 'i te 'apainga nō te tū 'ō te 'akateretere'anga 'ā te Order. 'Inārā, kua 'ākaāri mai 'aia 'i tona tū marekakore 'i te tu'anga tuku'anga karere, nō tei kitea teia tūranga, 'ē kua tuatua 'aia nō te pāuru atu 'i te tū 'ō te 'ākono'anga pure.

Tūranga 'a'ati 'i te ture 'ō te āru'anga tika'anga tangata

43. Kua 'akaāri mai te 'akairo ē, kua 'a'ati te Korōna 'i te ture nō te āru'anga tika'anga tangata, kia rātou 'i roto 'i te 'Āpi'i Marylands 'ē Hebron Trust. 'E au ui'anga katoa tēta'i nō runga 'i te tu'anga 'ā te putuputu'anga o te Order of St John of God, 'ē te au

mema 'o te Order, nō te tākinokino 'i te aronga tei tā'anga'anga 'i te au tu'anga 'ā te Hebron Trust. Kā tupu mai tēta'i 'akatika'anga 'i raro ake 'i te ture Pīra Tika'anga 'ō Nū Tīreni (New Zealand Bill of Rights), nō te au 'anga'anga tei rave'ia 'i muri ake 'i te Pīrā o te Tika'anga, kā 'o mai ei ki roto 'i te rā 25 'ō Tepetema 1990.

44. Kāre e kore ē, 'e au tu'anga tā'it'i tēta'i nō te au aronga tēi anoano 'i te tauturu, 'e kāre te 'anga'anga a teia Kimikimi'anga ē, ko te 'akapāpū 'i te tūranga 'apa, kāre katoa e rauka 'ia mātou 'i raro ake 'i te Ture 'Anga'anga 2013. Nā te 'akavā'anga teia tu'anga, mē kore, nā tēta'i atu au kōpapa tei tau. 'Inārā kua 'ākaāri mai tei kitea 'i te mā'ata atu 'i te au ui'anga nō runga 'i te tika tikāi, 'e pērā katoa te tāmamae 'ē tēta'i atu au tu'anga nō te tika'anga tangata tei 'a'ati'ia. Tē tuku atu nei mātou 'i tēta'i au tāmanako'anga 'i roto 'i te Rīpōti 'Openga, ē kia āru'ia te au taka'inga nō te kimi atu 'i te tu'anga a te Korōna, te Order, 'ē te aronga tātakita'i tei tano.
45. 'I teia taime rā, tē 'akamāro'iro'i nei mātou 'i te Korōna 'e te Order, kia rave 'i te au taka'inga tau meitaki, nō te vāito 'i te au mea kinokino, noa atu teia tu'anga kimi'anga. Tē 'akamāro'iro'i katoa nei mātou 'i te au tu'anga 'anga'anga nō te 'akapāpū ē, ko te aronga tei ora 'i te tākinokino'anga 'i te 'Āpi'i Marylands 'e Hebron Trust, 'e ara meitaki 'ē te vā meitaki tō rātou ki te ture.
46. Ka rave tatou kia rauka mai tēta'i 'aka'ou'anga mana, 'ē te 'akaora'anga kia tupu. Kia tupu tēta'i au tau'anga meitaki ki tērā au ngā'i, 'ē tā rātou au 'akapapa'anga tei 'akatupu 'i tērā kino. Mē kā anoano tātou 'i te 'akapāpū ē, teia au tākinokino, 'ē te tāmamae'anga 'i te au tamariki 'ē te māpū tamariki, 'ē kia kore rava te reira 'e tupu 'aka'ou. Kā riro te au tau'anga 'ei tauturu 'ia Aotearo'a Nū Tīreni, kia riro mai 'ei taiete nō te katoatoa 'i te rave'anga 'i te au tu'anga ma te tau, 'ē te tā'okota'i ma te tupu ruperupe meitaki, pāruuru meitaki'ia, ma te 'akangāteitei'ia.

Te Tirīti o Waitangi

47. Kāre te 'Akaterē ma'ata o te Pātireia, te 'Ākono'anga Kātorika, 'ē te putuputu'anga 'Akaue'anga 'i 'ōronga 'i te 'ākono'anga tūranga meitaki tei āru 'i te au kaveinga tau 'ō te Tirīti 'ō Waitangi.
48. Kua kite te au ture 'akateretere 'i te tūranga tei tere atu ki va'o ake 'i te piri'anga pātana o te Titiri, 'ē 'i te tu'anga tikāi, ka 'āru te reira 'i te tamariki Māori, noa atu ē tei roto rātou 'i te 'ākono'anga a tēta'i Arataki 'ō te Pātireia, mē kore ra, tēta'i ngā'i tei 'akamou'ia ki runga 'i te irinaki'anga tika. Mei tēta'i au 'ākono'anga, tei o katoa atu te 'Ākono'anga Pure Kātorika, ko teia piri'anga ki te Māori, kua 'oki roa te aka ki te tāina'anga 'ō te Tirīti o Waitangi.

'Ea'a tā mātou 'i kite mai

49. Kua kitea mai e mātou 'ē 42 'ākarakara'anga 'i roto 'i tā mātou kimikimi'anga. Kua 'akapapa mai tē reira 'i te tū kauri 'ō te 'Ākono'anga Pure Kātorika, te Order, 'ē te Arataki Ma'ata 'ō te Pātireia.
50. 'I roto 'i teia tu'anga tuatua pu'apinga, kua rētita 'ē kua tauturu te Arataki 'ō te Pātireia 'i te 'Āpi'i Marylands. Kāre tē reira 'api'i 'i 'ōronga ana 'i te 'āpi'i'anga tau 'ē te pāruuru'anga 'ō te tamariki tei tukuna'ia ki reira – tākinokino'ia, 'ē kua 'akarukena 'ua 'ia, 'ē kua 'akangere'ia 'i te au tika'anga tangata. Kua rētita te Arataki Ma'ata o te Pātireia 'ia Hebron Trust, 'ē nā te tu'anga o te kavamani 'i tuku 'i te au māpū tamariki tei anoano ma'ata 'i te tauturu viviki ki Hebron Trust, ma te kore e 'akapāpū kia 'ākono 'ē te pāruuru meitaki'ia rātou. Kāre katoa te Arataki Ma'ata 'ō te

Pātireia/Korōna 'i 'akapāpū ē, kua 'akatano meitaki te 'Āpi'i Marylands 'ē te Hebron 'i tē tūranga 'ākono ki runga 'i te au kaveinga 'ā te Tirīti 'ō Waitangi, mē kore ra, 'e rave'anga tau meitaki tēta'i i 'akapapa'ia nō te tākinokino'ia tei rave'ia 'ē te Order.

51. Kua 'akatupu te 'Ākono'anga Pure Kātorika 'ē te Order 'i te 'Āpi'i Marylands 'ē te Hebron Trust, kia rauka te meitaki nō rāua roarāi, 'inārā, kāre 'i pāroru meitaki 'i te tamariki 'ē te māpū tamariki 'i roto 'i tā rātou tūranga 'ākono, mē kore ra, 'i 'ōronga 'i te tauturu kia rātou, 'i te tāmou'anga 'ē te māra'anga 'ō tea ao Māori. Kua rave te au perera 'i te tākinokino'anga ma'ata ki teia au tamariki 'ē te māpū tamariki, kua tautā kia kōpae kē 'i tā rātou 'i te rave, 'ē kāre 'i 'ōronga 'i te tauturu 'ē te 'akaora tei anoano'ia 'ē tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, 'ē ki tō rātou au kōpū tangata.
52. Kāre rava te Order 'i kimi atu ana 'i tei ora mai, tei 'aere ana ki te Hebron Trust, ma te 'ōronga 'i te tauturu, mē kore, torowhānui, aro'a-tapu-nui. Kāre katoa te 'Ākono'anga Pure Kātorika, te Order, tēta'i 'ua atu 'ēpitikōpo rangatira, mē kore ra, tēta'i 'ua atu putuputu'anga Kātorika, 'i kimi ana 'i tēta'i o tei ora mai mei roto 'i te tākinokino'anga, tei 'aere atu ana ki te 'Āpi'i Marylands 'ē te Hebron Trust. Kāre katoa te 'Ākono'anga Kātorika 'ē te Order 'i tautā ana 'i tēta'i 'ua atu tū kimi'anga 'i te tumu 'i kino pakari ei te tākinokino'anga 'i Marylands.
53. Kua 'akapapa mai teia Kimikimi'anga 'i tēta'i au aronga tākinokino tātakita'i nō te Order, tei 'akautunga'ia 'i tēta'i au nūmero 'apa rikiriki tā te aronga 'i ora mai 'i 'akakite mai kia mātou, mē kore, 'ē tō rātou kōpū tangata. 'Inārā, kāre teia 'i te tua nō te au 'āpara kino'. Kua 'akaāri mai teia kimikimi'anga ē, kia 'apai tātakita'i te 'Ākono'anga Kātorika, te Order, 'ē te Arataki Ma'ata 'ō te Pātireia 'i te 'apainga nō te tūkinoko tei iri ki runga 'i te au tamariki tamāroa. Kua riro teia ei au mamae 'i runga 'i tō rātou ora'anga, tō rātou kōpū tangata, 'ē tō rātou au tu'anga turuturu, nō te mea, nā te 'Ākono'anga Pure Kātorika, 'ē te Arataki Ma'ata 'ō te Pātireia, 'ē te au 'akano'ono'o'anga, te au tu'anga ngā'i tei 'akatika ma te tā'akamā 'i te au tākinokino'anga, ma te kōpae 'i tē reira 'i te 'iti, mē kore ra, tāpoki 'i tē reira.
54. Ko te 'Ākono'anga Pure Kātorika, te Order, 'ē te Arataki Ma'ata 'ō te Pātireia, kāre rātou 'i mouria'ia nō te ma'ata 'ō te tūmatetenga tei 'akatu'era'ia mai 'i te 'Āpi'i Marylands 'ē Hebron Trust, mē kore ra, nō tei kore 'i 'akatikatika atu 'i tē reira tūmatetenga. Mē kāre 'e rave'anga tau meitaki, kāre 'e 'irinaki'anga ē, kāre teia au 'anga'anga 'ē tupu 'aka'ou. Ko tā mātou 'i kite mai 'i konei, kua 'akamātūtu atu tē reira 'i tō mātou manako nō runga 'i te puretumu torowhānui, aro'a-tapu-nui, te rāvenga 'ē te parāni'anga, tā matou 'i tuku 'i roto 'i te rīpōti 'i roto ia Tītema 2021, kia tā'anga'anga'ia tē reira, ki ngā tu'anga roa rāi 'ē rua, ki te Arataki Ma'ata 'ō te Pātireia, 'ē te au ngā'i tei 'akatango'ia ki runga 'i te 'irinaki'anga.
55. Ko te au kimikimi'anga 'i roto 'i teia kimi'anga, 'e au ata tūtū katoa tē reira no te au tu'anga pārarau'arē 'aere 'ua atu nei 'i teia rā, 'ē ka 'ākara tatou 'i roto 'i tā tatou Rīpōti 'Openga, 'i roto 'i reira ka 'ōronga atu matou 'i tēta'i au tāmānako'anga meitaki nō te au tau'anga.
56. Kia 'akarongo Aotearoa Nū Tīreni 'i te au kāpiki'anga nō te tūranga rave'anga tau meitaki, 'ē te 'akavā'anga tika. Ka anoano'ia te au tau'anga ki teia au ngā'i mē kā 'akapāpū tatou ē, kāre rava teia au tūranga tākinokino'anga vinivini, 'ē te 'akakino 'ō tā tatou au tamariki, 'ē te māpū tamariki 'ē tupu 'aka'ou.